

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 30/2001 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 28 § lagen om accis på elström och vissa bränslen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 2 oktober 2001 en proposition med förslag till lag om ändring av 28 § lagen om accis på elström och vissa bränslen (RP 131/2001 rd) till finansutskottet för beredning.

elström och vissa bränslen (rem. 29.11.2000).

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Lagmotioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande lagmotioner:

- LM 72/2000 rd — Håkan Nordman /sv m.fl.:
Lag om ändring av lagen om accis på elström och vissa bränslen (rem. 12.6.2000)
- LM 166/2000 rd — Tero Rönni /sd m.fl.:
Lag om ändring av lagen om accis på elström och vissa bränslen (rem. 29.11.2000)
- LM 170/2000 rd — Mauri Pekkarinen /cent m.fl.:
Lag om ändring av lagen om accis på

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- konsultative tjänstemannen Leo Parkkonen, finansministeriet
- överinspektör Antti Saastamoinen, Tullstyrelsen
- kraftchef Arvi Pulkka, Savon Voima Oy
- branschdirektör Juhani Hakkarainen, Vapo Oy
- organisationssekreterare Merja Paakkari, Finska Vindkraftsföreningen rf.

Dessutom har finansministeriet och handels- och industriministeriet lämnat skriftliga utlåtanden.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONERNA

Propositionen

Regeringen föreslår att lagen om accis på elström och vissa bränslen ändras för att statens stöd till små kraftverk skall fortsätta också efter 2001. Meningen är att lagstadga om att stödet

skall gälla tills vidare, på samma sätt som man tidigare gjort i fråga om de övriga stöden i energibeskattningen.

Propositionen innebär inga förändringar i stödbeloppet eller stödgrunderna.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen är avsedd att träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms närmare genom förordning, eftersom stöd till små kraftverk kräver kommissionens samtycke.

Lagmotionerna

LM 72/2000 rd. I lagmotionen föreslås att returbränslen och biogas skall få samma skattetekniska förmånsställning som övriga förnybara energikällor för att kunna konkurrera på energimarknaden.

Motionsställarna föreslår att i lagen om accis på elström och vissa bränslen (1260/1996) ändras 8 § 1 mom. och 8 a § 1 och 3 mom., sådana de lyder i lag 510/1998, och att till lagens 2 § fogas nya 12 och 13 punkter.

LM 166/2000 rd. I lagmotionen föreslås att taket för små värmecentralers och kraftvärmeverks skattefria användning av energitorv höjs till 50 000 MWh per kalenderår. Om denna kvantitet överskrids skall accis betalas på hela mängden använd brännstov.

Motionen syftar till att främja sysselsättningen, förhindra att produktions- och anläggningsinvesteringar inte utnyttjas fullt ut samt trygga en utökad användning av träbränsle.

I motionen föreslås att 15 § 1 mom. lagen om accis på elström och vissa bränslen (1260/1996) skall ändras.

LM 170/2000 rd. I syfte att öka användningen av torv och generera gynnsamma sysselsättningseffekter föreslås i lagmotionen att

— taket för små värmecentralers och kraftvärmeverks skattefria användning av energitorv höjs till 25 000 MWh så att accis endast uppbärs för den överskjutande delen

— tilläggsaccisen på den energitorv som används i värmeproduktion sänks till nivån före 1998

— återbäringen av elaccis skall gälla el producerad likaväl med energitorv som med trä och

— beräkningsfaktorn för bränsle höjs från ett till 1,2 för att främja kombinerad produktion av el och värme.

I motionen hänvisas till finansutskottets (dåvarande statsutskottets) ställningstagande i samband med behandlingen av energiskattereformen 1996. Utskottet förutsatte i sitt betänkande (StaUB 44/1996 rd) att regeringen vidtar åtgärder för att förbättra torvens konkurrenskraft, om användningen av torv minskar med mer än 5 procent från det dåvarande läget till följd av energiskattereformen.

I motionen föreslås att i lagen om accis på elström och vissa bränslen (1260/1996) ändras 8 a § 1 och 3 mom., 10 § 1 mom., 15 § 1 mom. och den accistabell som utgör bilaga till lagen, av dessa lagrum 8 a § 1 och 3 mom., 10 § 1 mom. och accistabellen sådana de lyder i lag 510/1998.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Av de orsaker som framgår av propositionens motivering och med stöd av erhållen utredning finner utskottet propositionen behövlig och lämplig. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Propositionen handlar om en förlängning av det statliga stöd som enbart gäller små kraftverk utan att stödets storlek och stödvillkoren skulle

förändras. Meningen är att stödet skall gälla tills vidare, men några andra ändringar föreslås inte i lagen.

Vid sakkunnigutfrågningen i utskottet fick de föreslagna ändringarna i alla avseenden ett positivt mottagande. Men samtidigt har de instanser utskottet hört lyft fram behovet av ett större stöd eller ett vidgat tillämpningsområde i många olika hänseenden. Finska Vindkraftföreningen rf

exempelvis menar att stödet för vindkraft är lågt jämfört med de mål Finland utfäst sig att nå i klimatstrategin och i programmet för främjande av förnybara energikällor. Enligt föreningen nyttigör Finland också i uppseendeväckande ringa omfattning sin vindpotential trots att vårt lands klimat, stora areal, skärgård och de låga havsområdena skapar goda förutsättningar för att utnyttja vindkraft i stor skala. Som det största problemet ser föreningen vindkraftens olönsamhet på energimarknaden. Det nuvarande investeringsstödet och skattestödet räcker inte till för att göra vindkraften profitabel, menar föreningen.

Vapo Oy, som utskottet hört, har likaså pekat på behovet av att förnya energibeskattningen i högre utsträckning än vad nu föreslagits. Enligt bolaget behöver industrin vid sidan av virkesavfall, skogsflis och återvinningsbränslen ett i fråga om tillgången säkert och prismässigt stabilt stödbränsle, såsom torv. Torv är ett lokalt bränsle, som främjar försörjningsberedskapen och sysselsättningen och som använd i kombinerad produktion av el och värme bidrar till större användning av trä, åkerenergi och återvinningsbränslen. Vapo Oy föreslår följaktligen att torv som används för värmeproduktion i kombinerad produktion av el och värme skall vara accisfri eller få skattestöd, att accis skall tas ut bara för den mängd torv som överskrider 25 000 MWh i värmeproduktion och att stödet till små kraftverk skall ökas.

Arbetsgruppen för översyn av energibeskattningen. Finansministeriet tillsatte den 14 januari 2000 en arbetsgrupp för översyn av energibeskattningen. Arbetsgruppen, som fick sitt arbete färdigt den 15 maj 2001, anser (VM:n työryhmämuistioita 16/2001) att energibeskattningen är ett av de viktigaste instrumenten för styrning av energiekonomin. Energibeskattningen har inte bara gagnat statsfinansiella mål utan också använts för att försöka styra utvecklingen i en för miljön gynnsam riktning och trygga de inhemska energikällornas konkurrenskraft. Å andra sidan har avregleringen av energimarknaden ställt nya krav på energibeskattningen och därför är det omöjligt enligt arbetsgruppen att få energi-

beskattningen att helt icke-kontroversiellt tjäna alla mål.

Arbetsgruppen har diskuterat de mest iögonfallande problem som framkommit i den år 1997 reviderade energiskattelagstiftningen. Problemen hänger särskilt samman med att de bränslen som används i kombinerad produktion av el och värme indelas så att de är skattefria om de används för elproduktion och skattebelagda om de används för värmeproduktion. Stödet för elektricitet producerad med träbaserade bränslen är förknippat med ett likadant uppdelningsproblem, eftersom stöd inte betalas för el som producerats med andra bränslen.

Bland övriga problem som arbetsgruppen lyft fram är vissa centrala definitioner, som visat sig vara inexakta eller bristfälliga, samt accisgraderingen av el särskilt när ett av företagen i en och samma elanslutning bedriver verksamhet som inte klassas i en lägre accisgrupp. Arbetsgruppen menar också att stöden inom energibeskattningen är så många och delvis överlappande att de måste förenklas.

Arbetsgruppen anser på det hela taget att den gällande energibeskattningen är komplicerad och svåröverskådlig. Den följer inte längre på alla punkter vissa centrala principer för accisbeskattningen typ enkelhet och prognostiserbarhet. Arbetsgruppen framhåller att olika instanser som sysslar med energibeskattningsmed en mun talar för att bestämmelserna och beskattningspraxis i mån av möjlighet bör preciseras och förtydligas.

En orsak till problemen har enligt arbetsgruppen varit att tiden för beredning av den komplicerade lagstiftningen i praktiken varit alltför knapp. Dessutom har energibeskattningen ändrats ett flertal gånger, något som gjort det än svårare för de skattskyldiga att anpassa sig och att verkställa beskattningen.

Arbetsgruppen har lagt fram sina egna förslag till revidering av de frågor den behandlat.

Utrednings- och beredningsåtgärder gällande energibeskattningen 2001—2002. Både finansministeriet och handels- och industriministeriet konstaterar i sitt utlåtande att en del av de för-

slag som lagts fram i samband med utskottsutfrågningen ingår i de reformer regeringen planerat för 2002. Som exempel kan nämnas en utvidgning av stödet till el producerad med återvinningsbränslen och biogas samt höjning av stödet för el producerad med skogsflis till samma nivå som om den producerades med vindkraft. Planer finns också på att utsträcka stödet till att omfatta el producerad med reaktionsvärme från kemiska processer. Dessutom är det meningen att också förenkla beskattningsbestämmelserna gällande kombinerad produktion av el och värme. I det sammanhanget är det meningen att på vissa villkor höja den nedre gränsen för skattefri användning av torv till 25 000 MWh och ändra praxis så att accis betalas bara för den överskjutande delen.

De omläggningar regeringen planerat bygger på åtgärder i den nationella klimatstrategin och på förslag från arbetsgruppen för översyn av energibesattningen. Finansministeriet och handels- och industriministeriet har kommit överens om en gemensam policy, som bland annat inbegriper att ändringar och utvidgningar av energiskattstöden och justeringar i energiskattstöden skall beredas så att regeringen kan lämna en proposition 2002. De nya bestämmelserna träder då i kraft senast 2003.

Båda ministerierna har understrukt vikten av att de föreliggande frågorna utreds och bereds noggrant. Ministerierna har också startat en del forsknings- och utredningsprojekt som skall resultera i en långsiktig energipolitisk policy bland annat för att målen i Kyotoprotokollet skall uppnås. I utredningarna försöker man också hitta alternativa stödsystem för el producerad med förnybara energikällor (exempelvis system baserade på köpskyldighet och gröna certifikat).

På grundval av utredningen ovan anser utskottet att de innehållsliga revideringarna av energibesattningen inte får göras utan en omsorgsfull beredning och utifrån en på de energipolitiska riktlinjerna baserad helhetsbedömning. Enligt information till utskottet kommer regeringen att i samband med beredningen nästa

år ta ställning till de synpunkter som de utfrågade instanserna lagt fram i utskottet. Med beaktande av detta och med hänsyn till tidtabellen för lagförslaget tillstyrker utskottet lagförslaget utan ändringar.

Utskottet anser att de behandlade lagmotionerna inte ger anledning till åtgärder i detta skede och har stannat för att avböja dem. Men utskottet föreslår ett uttalande, där regeringen förutsätts se till att det i samband med arbetet på en revidering av energibesattningen nästa år utreds om användningen av återvinningsbränsle och biogas i skattehänseende kunde jämföras med användningen av andra förnybara energikällor. Dessutom skall regeringen sörja för att beredningen håller tidtabellen (*Utskottets förslag till uttalande*).

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår finansutskottet vördsamt

att lagförslaget godkänns utan ändringar,

att lagmotion LM 72/2000 rd, LM 166/2000 rd och LM 170/2000 rd förkastas och

att ett uttalande godkänns (Utskottets förslag till uttalande).

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att det i samband med arbetet på en revidering av energibesattningen nästa år utreds om användningen av återvinningsbränsle och biogas i skattehänseende kunde jämföras med användningen av andra förnybara energikällor. Dessutom förutsätter riksdagen att regeringen sörjer för att beredningen av ärendet framskrider enligt tidtabellen.

Helsingfors den 20 november 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Maria Kaisa Aula /cent
vordf. Kari Rajamäki /sd
medl. Pirjo-Riitta Antvuori /saml
Matti Huutola /vänst
Timo Ihamäki /saml
Reijo Laitinen /sd
Hanna Markkula-Kivisilta /saml
Tuija Nurmi /saml
Mauri Pekkarinen /cent
Matti Saarinen /sd
Anni Sinnemäki /gröna

Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
Jukka Vihriälä /cent
ers. Liisa Hyssälä /cent
Ulla Juurola /sd
Bjarne Kallis /kd
Kari Kantalainen /saml
Hannes Manninen /cent
Iivo Polvi /vänst
Anu Vehviläinen /cent
Ulla-Maj Wideroos /sv.

Sekreterare vid behandlingen i delegationen var
utskottsrådet Maarit Pekkanen.

RESERVATION

Motivering

När finansutskottet (det dåvarande statsutskottet) 1996 godkände en revidering av lagstiftningen om energibeskattnings förutsatte det i sitt betänkande (StaUB 44/1996 rd, s. 4) att "om användningen av torv minskar med mer än 5 procent från nuläget till följd av energiskattereformen skall regeringen vidta åtgärder för att förbättra torvens konkurrenskraft". En sådan förändring har otvivelaktigt skett men regeringens reaktion låter vänta på sig. Användningen av energitorv ökade ända fram till 1996 men har nu stannat av och minskat brant under de senaste åren. De företag som torvindustrin för statistik över redovisade i fjol en försäljning på 17,5 TWh, vilket är 15 procent mindre än under toppåret 1996.

Orsaken till den minskade användningen av torv är liberaliseringen av elmarknaden och omläggningen av energiskattesystemet i början av 1997. En annan orsak till torvens försämrade ställning är accisen på energived som används för värmeproduktion. Ursprungligen var den 4,2 mk/MWh men höjdes den 1 september 1998 till 9 mark per megawattimme. Höjningen av energiskatten har inte minskat användningen av importerade bränslen utan lett till att torven undanträngts av trä.

Det skattemässiga problemet med små värmecentraler som huvudsakligen använder torv och trä (årlig bränsleåtgång 15 000—25 000 MWh) är att taket för accisfri användning av torv först sänktes från 50 000 megawattimmar per år till 25 000 från början av 1995 och till 15 000 från början av 1997.

Torven är en sysselsättningsfaktor att räkna med inom de områden där man använder torv.

Problemen i anknytning till torvanvändning har lett till favorisering av stenkolk, ett mindre ekologiskt alternativ. Också de höga priserna på oljebaserade bränslen kräver en snabb förbättring av torvens ställning i skattehänseende.

Vi föreslår följaktligen i lagmotionen

— att taket för den skattefria användningen av energitorv i små värmecentraler och värmekraftverk höjs till 25 000 megawattimmar så att skatt tas ut bara på den överskjutande delen

— att tilläggsaccisen på energitorv som används i värmeproduktion sänks till nivån före 1998

— att återbäringen av elaccis skall gälla el producerad med energitorv på samma sätt som el producerar med trä

— att beräkningskoefficienten för bränsle höjs från ett till 1,2 i syfte att främja kombinerad produktion av el och värme.

Genom dessa åtgärder skulle användningen av energitorv snabbt stiga till tidigare nivå och till och med över den. Samtidigt skulle det bidra till en successiv ökning av användningen av trä för energiproduktion i mottryckskraftverk och mindre anläggningar, i synnerhet om de är nya. Åtgärderna skulle också ha en direkt sysselsättande effekt för personalen hos torventreprenörer och bland annat inom vår traktorindustri och mekaniska verkstadsindustri.

Förslag

Med stöd av det ovan sagda föreslår vi

att riksdagen godkänner lagförslaget i utskottets betänkande och dessutom följande ändringar i lagens 8 a, 10 och 15 § utifrån lagmotion LM 170/2000 rd:

*Reservationens ändringsförslag***Lag****om ändring av 8 a, 10, 15 och 28 § lagen om accis på elström och vissa bränslen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 30 december 1996 om accis på elström och vissa bränslen (1260/1996) 8 a § 1 och 3 mom., 10 § 1 mom., 15 § 1 mom. och 28 § 3 mom. samt den accistabell som utgör bilaga till lagen, av dessa lagrum 8 a § 1 och 3 mom., 10 § 1 mom. samt accistabellen sådana de lyder i lag 510/1998, som följer:

8 a § (Ny)

Den som producerar elström med ved (*utesl.*), träbaserade bränslen *eller brännторv* och överför på detta sätt producerad elström till elnätet har rätt att i andra fall än de som avses i 8 § på ansökan få stöd för elström som levererats till elnätet. Samma rätt gäller på motsvarande sätt den som producerar elström med avgaser från metallurgiska processer. Stödet är lika stort per kilowattimme som accisen på elström i accisklass II enligt den accistabell som utgör bilaga till lagen.

Den som producerar elström med ved (*utesl.*), träbaserade bränslen *eller brännторv* eller med avgaser från metallurgiska processer för eget eller andras bruk utan att överföra elström till elnätet har rätt att för detta få ett stöd som motsvarar den elaccis som bör erläggas. Stödet utbetalas så att den till stöd berättigade accisskyldige uppger denna typ av elström som sin accisfria leverans. På det förfarande som gäller genomför-

andet av accisfriheten tillämpas lagen om påförande av accis (1469/1994).

10 § (Ny)

Då elström produceras i en anläggning för kombinerad produktion av el och värme betalas accis enligt accistabellen på de bränslen som använts för produktion av värme som om värmen hade producerats med en verkningsgrad om 120 procent.

15 § (Ny)

Den som för produktion av värme använder mer än 25 000 megawattimmar brännторv under ett kalenderår är skyldig att betala accis enligt accistabellen på *den överskjutande mängden* brännторv som använts.

*Bilaga**Accistabell*

Produkt	Produkt-grupp	Grundaccis	Tilläggs-accis	Försörjnings-beredskapsavgift
Elström p/kWh				
accisklass I	1	-	4,1	0,075
accisklass II	2	-	2,5	0,075
Stenkol, stenkolsbriketter och fasta bränslen av stenkol mk/t	3	-	246,0	7,0
Brännstovv mk/MWh	4	-	4,2	-
Naturgas, i gasform p/nm ³	5	-	10,3	0,5
Tallolja p/kg	6	32,1	-	-

Helsingfors den 20 november 2001

Maria Kaisa Aula /cent
 Liisa Hyssälä /cent
 Hannes Manninen /cent

Mauri Pekkarinen /cent
 Anu Vehviläinen /cent
 Jukka Vihriälä /cent